

Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas proposition 2007/08:65 *Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.* Propositionen innehåller förslag om ändringar i arbetsmiljölagen (1977:1160, AML) och lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete.

I ärendet behandlas fyra motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2007 som avser frågor om arbete i arbetsgivarens hushåll.

Propositionen innebär följande:

Genomförande av det nya maskindirektivet

Det föreslås att ett nytt bemyndigande att meddela föreskrifter förs in i AML. Bemyndigandet avser föreskrifter om att förbjuda eller meddela villkor eller annan begränsning av utsläppandet på marknaden av tekniska anordningar och farliga ämnen för att möjliggöra generella ingripanden mot maskiner med vissa tekniska egenskaper. Vidare föreslås att det i fortsättningen ska vara möjligt att ålägga den som har skyddsansvar att återkalla en produkt eller att lämna varningsinformation även om det inte finns någon särskild risk från arbetsmiljösynpunkt. Det gör det möjligt för Arbetsmiljöverket att ingripa även när det endast föreligger en felaktig märkning av produkten.

Dessa ändringar föreslås träda i kraft den 15 juni 2008.

Arbete i arbetsgivarens hushåll

Detta förslag i propositionen innebär att AML görs tillämplig även för arbete i arbetsgivarens hushåll. Följdändringar görs i lagen om arbetstid m.m. i husligt arbete.

Dessa ändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Övriga förslag till ändringar

Regeringen föreslår att det i AML förs in en bestämmelse som hänvisar till andra lagar, vilka upplyser om i vilken omfattning AML är tillämplig. Ett sådant exempel är deltagare i arbetsmarknadspolitiska program.

AML förtydligas så att det uttryckligen framgår att kravet på produktinformation om tekniska anordningar innefattar krav på anvisningar för montering, installation, användning och skötsel av anordningen.

Båda dessa ändringar föreslås också träda i kraft den 1 januari 2009.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker två av motionerna, de övriga sammanfaller med del av regeringsförslaget.

Vänsterpartiet följer upp sina avstyrkta motioner med en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll och utskottets överväganden	6
Genomförande av det nya maskindirektivet	6
Arbete i arbetsgivarens hushåll m.m.	8
Reservation	12
Arbetsmiljötillsyn av arbete som utförs i hemmet, punkt 2 (v)	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Nya regler i arbetsmiljölagen m.m.**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
2. lag om ändring i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:65 punkterna 1 och 2 samt motionerna

2007/08:A344 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 25 och

2007/08:A381 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9.

2. **Arbetsmiljötillsyn av arbete som utförs i hemmet**

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A344 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 26 och

2007/08:A381 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 10.

Reservation (v)

Stockholm den 24 april 2008

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Hillevi Engström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hillevi Engström (m), Sven-Erik Österberg (s), Elisabeth Svantesson (m), Maria Stenberg (s), Jan Ericson (m), Luciano Astudillo (s), Désirée Pethrus Engström (kd), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp), Sven Yngve Persson (m), Patrik Björck (s), Reza Khelili Dylami (m), Jennie Nilsson (s), Lennart Levi (c) och Tina Acketoft (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens proposition 2007/08:65 *Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.* I ärendet behandlas även fyra motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2007 som har anknytning till frågor om arbetsmiljön vid arbete i arbetsgivarens hushåll.

Genomförande av det nya maskindirektivet

Den 17 maj 2006 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG.

Inom Regeringskansliet har promemorian *Genomförande av det nya maskindirektivet* (Ds 2007:44) utarbetats. Promemorian har remissbehandlats.

Övriga förslag i propositionen

I delbetänkandet *Bättre arbetsmiljöregler I* (SOU 2006:44) lämnades förslag om bl.a. att göra arbetsmiljölagen tillämplig även på arbete i arbetsgivarens hushåll och att förtydliga lagen så att det uttryckligen framgår att lagens regel om produktinformation om tekniska anordningar innefattar vissa specifika krav. Betänkandet har remissbehandlats.

Övrigt

Lagrådet har yttrat sig över regeringens förslag till lag. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag.

Motionerna anges i det följande utan årtal, 2007/08.

Propositionens huvudsakliga innehåll och utskottets överväganden

Genomförande av det nya maskindirektivet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar som har samband med genomförandet av det nya maskindirektivet och bifaller propositionen i den delen.

Propositionen

Genomförande av det nya maskindirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG (i det följande kallat det nya maskindirektivet) är en omarbetning av det nu gällande maskindirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 98/37/EG av den 22 juni 1998 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner). Syftet med omarbetningen av direktivet har angivits vara att förbättra de juridiskt bindande delarna i texten, att anpassa och förtydliga tillämpningsområdet och att få en så hög nivå för hälsa och säkerhet som möjligt. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 29 juni 2008.

Genomförande med befintliga bemyndiganden i arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen (1977:1160, AML) är en ramlag som bygger på en kompetensfördelning som utgår från att den närmare regleringen av kraven på arbetsmiljön och vilka skyldigheter som ska gälla sker genom myndighetsföreskrifter. Lagrådet har i sitt yttrande framfört att sådan lagstiftningsmetod endast bör användas i undantagsfall. Regeringen, som instämmer i att det kan finnas problem med den lagstiftningsmetoden, gör emellertid i propositionen bedömningen att det finns tillräckliga skäl för att metoden ska vara utgångspunkt även vid genomförandet av det nya maskindirektivet. Regeringen grundar denna bedömning bl.a. på att de materiella reglerna på arbetsmiljöområdet redan i dag i stor utsträckning är beslutade av förvaltningsmyndighet och att det nya maskindirektivet innehåller regler på en sådan detaljnivå att det inte lämpar sig för lagreglering.

I AML och arbetsmiljöförordningen (1977:1166, AMF) finns det tre olika kategorier av bemyndiganden som kan användas i fråga om tekniska anordningar och farliga ämnen. Den första är ett generellt bemyndigande i 4 kap. 10 § AML, som stadgar att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket får meddela de ytterligare föreskrifter om bl.a. arbetsmiljöns beskaffenhet som behövs för att förebygga ohälsa och olycks-

fall i arbetet. Regeringen har delegerat denna föreskriftsrätt vidare till Arbetsmiljöverket genom 18 § första stycket 6 AMF. Det finns i AML en andra kategori mera preciserade bemyndiganden om formella krav på bl.a. kontroll, märkning och annan produktinformation. Dessa finns i 4 kap. 1 och 2 §§ AML som har delegerats vidare till Arbetsmiljöverket genom 18 § första stycket 1 AMF. Slutligen finns det som en tredje kategori en möjlighet att meddela verkställighetsföreskrifter med stöd av 18 § första stycket 7 AMF. En skillnad mellan föreskrifter som har meddelats med stöd av det generella bemyndigandet (4 kap. 10 § AML) och föreskrifter som har meddelats med stöd av de mera preciserade bemyndigandena (t.ex. 4 kap. 1 och 2 §§ AML) är att de senare är direkt straffsanktionerade genom bestämmelserna i AML:s åttonde kapitel.

Regeringens slutsats efter en genomgång av det nya maskindirektivet är att Arbetsmiljöverket har möjlighet att med stöd av befintliga bemyndiganden i AML och författningar om teknisk kontroll genomföra huvuddelen av direktivets bestämmelser. Vissa andra delar av direktivet kan genomföras genom föreskrifter från Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) och av Boverket med stöd av befintliga bemyndiganden i byggnadslagstiftningen.

Genomförande med förslag om nytt bemyndigande i arbetsmiljölagen

Regeringen föreslår ett nytt bemyndigande i 4 kap. 1 § AML som punkt 3. Bemyndigandet ska gälla för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att för tekniska anordningar eller farliga ämnen meddela föreskrifter om ”förbud mot eller särskilda villkor för eller annan begränsning av utsläppande på marknaden”. De föreskrifter som meddelas med stöd av ett sådant bemyndigande blir straffsanktionerade i enlighet med 8 kap. 2 § första stycket 2 AML.

Ingripande mot felaktig CE-märkning

Om en CE-märkning inte överensstämmer med kraven i direktivet ska tillverkaren eller dennes befullmäktigade representant vara skyldig att ”bringa produkten i överensstämmelse samt se till att överträdelsen upphör enligt de villkor som medlemsstaten har fastställt”. Kvarstår den bristande överensstämmelsen ska medlemsstaten vidta alla lämpliga åtgärder för att begränsa eller förbjuda utsläppandet på marknaden av produkten i fråga eller se till att den återkallas. I svensk rätt saknas möjligheten att återkalla om det endast handlar om felaktig märkning och produkten inte innebär en ”särskild risk från arbetsmiljösynpunkt”. Regeringen konstaterar att en bristande eller felaktig CE-märkning inte behöver innebära att det föreligger en sådan risk. För att möjliggöra ingripanden med krav på att dra tillbaka en maskin från marknaden (återkallelse) i de angivna fallen föreslår regeringen att kravet på att det ska föreligga en särskild risk från arbetsmiljösynpunkt tas bort i 7 kap. 11 § AML.

Övrigt

Regeringen har efter en genomgång av det nya maskindirektivet, däribland direktivets artikel 11 om ingripande mot enstaka bristfälliga maskiner som inte uppfyller kraven och artikel 18 om sekretess, gjort bedömningen att det inte behövs några ytterligare eller ändrade bestämmelser i svensk rätt med anledning av det nya maskindirektivet än de som föreslås i den nu framlagda propositionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att inga motioner har väckts med anledning av propositionen. Utskottet har inte något att invända mot att det nya maskindirektivet genomförs i enlighet med de framlagda lagförslagen. Utskottet tillstyrker propositionen i dessa delar.

Arbete i arbetsgivarens hushåll m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar som avser arbete i arbetsgivarens hushåll, kompletterande upplysningar om arbetsmiljölagens tillämpningsområde och tydligare regler för produktinformation. Avsnittet omfattar även fyra motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2007 som berör arbetsmiljöfrågor i samband med arbete i arbetsgivarens hushåll. Två av dem bör avslås, de övriga sammanfaller med del av regeringsförslaget.

Jämför reservation.

Propositionen

Arbete i arbetsgivarens hushåll

AML gäller inte arbete som utförs i arbetsgivarens hushåll av den som fyllt 18 år. För sådant arbete gäller bestämmelserna i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete. Enligt denna lag är arbetsgivaren skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall i arbetet. Tillsyn utövas av Arbetsmiljöverket men undersökning på arbetsstället får göras endast på begäran av en part eller om det annars finns särskild anledning (15 § lagen om arbetstid m.m. i husligt arbete). Sedan år 1996 är dock AML tillämplig vid arbete som utförs i arbetsgivarens hushåll om arbetstagaren är under 18 år. AML innehåller ett mer omfattande regelverk. Tillsyn över att AML följs utövas enligt 7 kap. 1 § den lagen av Arbetsmiljöverket. Enligt 15 § tredje

stycket AMF ska inspektionsbesök i fråga om arbete som utförs i hemmet ske endast på begäran av den arbetsgivare eller arbetstagare som berörs, eller om det finns någon annan särskild anledning till det.

Regeringen konstaterar i propositionen att ny lagstiftning på det sociala området har lett till att många äldre eller funktionshindrade får hjälp i sitt hem av personliga assistenter. Ibland är dessa assistenter anställda av en kommun, ett bolag eller någon annan juridisk person. I sådana fall gäller AML. Det förekommer också att det är den hjälpbehövande själv som personligen är arbetsgivare för sin eller sina assistenter. I sådana fall blir det fråga om arbete i arbetsgivarens hushåll, vilket medför att AML endast gäller om arbetstagaren är under 18 år. I övriga fall är det lagen om arbetstid m.m. i husligt arbete som gäller. Utöver personliga assistenter kan det finnas andra arbetstagare som är anställda för att utföra husligt arbete i arbetsgivarens hem. Det kan t.ex. bestå av barnpassning eller städning.

Regeringen föreslår nu i propositionen att AML ska göras fullt ut tillämplig vid husligt arbete, alltså även för dem som fyllt 18 år. Regeringen menar att det från regelförenklingssynpunkt är mindre lämpligt att olika lagar gäller för samma slags arbete utan att det finns rationella skäl till skillnaden. Regeringen anser vidare att arbetsmiljön bör regleras utifrån samma principer för alla arbetstagare i Sverige. När det gäller specialbestämmelsen om inspektionsbesök i 15 § tredje stycket AMF ser dock regeringen inget skäl att nu ändra på den regleringen.

Regeringen föreslår alltså att undantaget i 1 kap. 4 § AML för arbete som utförs i arbetsgivarens hushåll av den som fyllt 18 år upphävs och föreslår också vissa följändringar.

Kompletterande upplysningar om AML:s tillämpningsområde

Regeringen föreslår att det i AML införs en bestämmelse som hänvisar till andra lagar, vilka upplyser om i vilken omfattning AML är tillämplig på

- deltagare i arbetsmarknadspolitiska program (7 § lagen [2000:625] om arbetsmarknadspolitiska program),
- deltagare i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som har anvisats av socialnämnd (4 kap. 6 § socialtjänstlagen [2001:453]), och
- asylsökande m.fl. som deltar i sysselsättning som Migrationsverket ger dem (4 och 5 §§ lagen [1994:137] om mottagande av asylsökande m.fl.).

Dessutom föreslår regeringen att det ska införas en upplysning om att AML i vissa fall, utöver vad som anges i 1 kap. 2 § första stycket beträffande fartyg, även gäller utomlands (1 a och 2 §§ lagen [1999:568] om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten).

Tydligare regler för produktinformation

Regeringen föreslår att 3 kap. 8 § tredje stycket AML ska förtydligas så att det uttryckligen framgår att kravet på produktinformation om tekniska anordningar innefattar krav på anvisningar för montering, installation,

användning och skötsel av anordningen. Ändringsförslaget ska inte innebära någon ändring i sak av gällande rätt utan enbart ett förtydligande. Regeringen föreslår även en språklig förändring av bestämmelsen.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

Vänsterpartiet vill i partimotionerna A344 yrkande 25 och A381 yrkande 9 att riksdagen ska avskaffa undantaget i 1 kap. 4 § AML för arbete i arbetsgivarens hushåll och i partimotionerna A344 yrkande 26 och A381 yrkande 10 att särregleringen avseende inspektioner av arbetsmiljön i hushåll enligt 15 § tredje stycket AMF ska upphävas så att arbetstagare i hushåll omfattas av motsvarande skydd som andra arbetstagare. *Vänsterpartiet* anser att det är dags att förbättra arbetsmiljön för personer som är anställda i hushåll även om det innebär ett större arbetsgivaransvar för vissa personer med funktionshinder. Det har bl.a. framkommit i en rapport från Socialstyrelsen att personliga assistenter som är anställda direkt av sin brukare har ett psykiskt påfrestande arbete. Ett av de största arbetsmiljöproblemen hänför sig till att det är ett ensamarbete. *Vänsterpartiet* menar att det inte är försvarbart att vissa grupper av arbetstagare som är anställda i hushåll inte omfattas av det skydd som AML innebär. Enligt särregleringen i AMF ska inspektionsbesök endast ske på begäran av den arbetsgivare eller arbetstagare som berörs. Detta innebär enligt *Vänsterpartiet* att det i praktiken inte förekommer några inspektioner på arbetsplatser där arbete utförs i hemmet. *Vänsterpartiet* menar att motivet till denna särreglering är att skydda hemmets sfär och att arbetstagarna inte ansetts tillräckligt skyddsvärda. I och med att denna arbetsmarknad kan komma att växa är det enligt *Vänsterpartiet* motiverat att ändra reglerna så att tillsynen av arbetsmiljön i hushåll blir densamma som i övriga arbetslivet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om *AML:s tillämpning* även på arbete som utförs i arbetsgivarens hushåll har inga följdmotioner väckts. Två av *Vänsterpartiets* motionsyrkanden från allmänna motionstiden överensstämmer däremot med regeringens förslag om att upphäva undantaget i AML. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att arbetsmiljön bör regleras utifrån samma principer för alla arbetstagare. Detta gör sig särskilt gällande för gruppen personliga assistenter som normalt har sin arbetsplats i brukarens hem och där AML:s tillämplighet hittills har varit beroende av vem de anställts av.

I sammanhanget kan nämnas att vård och omsorg i ordinärt boende är ett av Arbetsmiljöverkets särskilda tillsynsområden under perioden 2007–2009. Arbetsmiljöverket anger på sin hemsida att arbetsmiljöförhållandena på detta område är påfrestande. De risker man kan utsättas för är tunga

lyft i trånga utrymmen, påfrestande arbetsställningar, hotelser och slag. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag att även arbetstagare som arbetar i arbetsgivarens hushåll ska omfattas av AML. Utskottet föreslår riksdagen att bifalla propositionen i denna del, vilket innebär att även motionerna A344 yrkande 25 och A381 yrkande 9 blir tillgodosedda.

Vänsterpartiet har därutöver väckt två yrkanden som berör arbete som utförs i hemmet, motionerna A344 yrkande 26 och A381 yrkande 10, om att avskaffa bestämmelsen i 15 § tredje stycket AMF. Regleringen innebär att *inspektion av Arbetsmiljöverket* bara får göras på begäran av den arbetsgivare eller arbetstagare som berörs, eller om det finns någon annan särskild anledning till det. Utskottet noterar att det första delbetänkandet från utredningen om arbetsmiljölagen (*Bättre arbetsmiljöregler I* [SOU 2006:44]) berör frågan men att utredningen inte föreslog att bestämmelsen skulle avskaffas. Regeringen behandlar frågan i propositionen och kommer till samma slutsats. Utskottet instämmer i denna bedömning och menar att det inte nu finns skäl att ändra på regleringen i AMF. Motionerna A344 yrkande 26 och A381 yrkande 10 avstyrks därför.

Utskottet kan konstatera att inga motioner har väckts med anledning av regeringens förslag om *kompletterande upplysningar om AML:s tillämpningsområde* och *tydligare regler för produktinformation*. Utskottet ansluter sig till regeringens lagförslag och tillstyrker propositionen i dessa delar.

Ikraftträdande

Regeringens förslag till riksdagen i proposition 2007/08:65 *Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.* innebär att vissa lagändringar genomförs i AML och lagen om arbetstid m.m. i husligt arbete. De ändringar i AML som avser genomförande av det nya maskindirektivet föreslås träda i kraft den 15 juni 2008. Ändringarna som avser att AML ska gälla för arbete i arbetsgivarens hushåll, som upplyser om AML:s tillämpningsområde och som förtydligar reglerna om produktinformation föreslås träda i kraft den 1 januari 2009. Utskottet tillstyrker förslagen.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Arbetsmiljötillsyn av arbete som utförs i hemmet, punkt 2 (v) av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:A344 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 26 och

2007/08:A381 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 10.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det behövs ett starkt skydd för anställda i hushåll. Som anställd i ett företag som utför hushållstjänster omfattas man av den reguljära arbetsrättsliga lagstiftningen i förhållande till sin arbetsgivare. Är man anställd direkt i ett hushåll gäller däremot inte vanlig arbetsrättslig skyddslagstiftning utan i stället lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete. Jag välkomnar regeringens initiativ att ta bort undantaget i arbetsmiljölagen för arbete i arbetsgivarens hushåll, vilket överensstämmer med två motionsyrkanden från Vänsterpartiet. Efter denna lagändring kommer arbetsmiljölagen att gälla även dem som utför arbete i arbetsgivarens hushåll. Arbetsmiljöverket har ansvar för tillsynen av arbetstids- och arbetsmiljöbestämmelserna enligt både arbetsmiljölagen och lagen om arbetstider m.m. i husligt arbete. Ett problem som kvarstår är dock att Arbetsmiljöverkets inspektionsbesök i fråga om arbete som utförs i hemmet endast får göras på begäran av arbetsgivar- eller arbetstagarparten eller om det finns särskild anledning. Detta regleras i 15 § tredje stycket arbetsmiljöförordningen. Det innebär i praktiken att det inte förekommer några inspektioner av arbete som utförs i hem. I och med att antalet anställda som har sin arbetsplats i andra människors hem kan komma att öka är det motiverat att möjligheten till tillsyn av arbetsmiljön blir densamma som i övriga arbetslivet. Det är hög tid att helt avskaffa denna otidsenliga reglering som särbehandlar anställda som arbetar i hushåll.

Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna A344 yrkande 26 och A381 yrkande 10.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2007/08:65 Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:A344 av Lars Ohly m.fl. (v):

25. Riksdagen beslutar att undantaget för arbete i arbetsgivarens hushåll i 1 kap. 4 § arbetsmiljölagen avskaffas.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att särreglering avseende inspektioner av arbetsmiljön i hushåll i 15 § arbetsmiljöförordningen bör upphävas så att arbetstagare i hushåll omfattas av motsvarande skydd som andra arbetstagare.

2007/08:A381 av Lars Ohly m.fl. (v):

9. Riksdagen beslutar att avskaffa undantaget i 1 kap. 4 § arbetsmiljölagen för arbete i arbetsgivarens hushåll.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort särregleringen i 15 § arbetsmiljöförordningen avseende inspektion av arbetsmiljön i arbetsgivarens hushåll.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen
(1977:1160)

Härigenom föreskrivs¹ att 1 kap. 2 och 4 §§, 3 kap. 8 §, 4 kap. 1 § samt 7 kap. 11 § arbetsmiljölagen (1977:1160)² ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.**2 §³**

Denna lag gäller, *med den inskränkning som anges i 4 §*, varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning. I fråga om fartygsarbete gäller lagen även när svenska fartyg används till sjöfart utanför Sveriges sjöterritorium.

I fråga om fartyg och fartygsarbete *skall* vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Sjöfartsverket. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag *skall* såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

Om skyldigheter i vissa avseenden för andra än arbetsgivare och arbetstagare finns bestämmelser i 3 och 5 kap.

Om befälhavarens skyldigheter vid fartygsarbete finns bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

I fråga om varor som är avsedda för konsumenter eller som kan antas komma att användas av konsumenter gäller också produktsäkerhetslagen (2004:451).

Denna lag gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för *en* arbetsgivares räkning. I fråga om fartygsarbete gäller lagen även när svenska fartyg används till sjöfart utanför Sveriges sjöterritorium.

I fråga om fartyg och fartygsarbete *ska* vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Sjöfartsverket. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag *ska* såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG (EUT L 157, 6.9.2006, s. 24, Celex 32006L0042).

² Lagen omtryckt 1991:677.

³ Senaste lydelse 2004:453.

4 §⁴

Lagen gäller inte arbete som utförs i arbetsgivarens hushåll av den som har fyllt 18 år.

För deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 7 § lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program.

För deltagare i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som har anvisats av socialnämnd är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 4 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453).

För dem som Migrationsverket ger sysselsättning enligt 4 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 5 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Att denna lag i vissa fall, utöver vad som framgår av 2 § första stycket andra meningen, gäller även utomlands framgår av 1 a och 2 §§ lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten.

3 kap.

8 §⁵

Den som tillverkar, importerar, överlåter eller upplåter en maskin, ett redskap, skyddsutrustning eller annan teknisk anordning *skall* se till att anordningen erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall, när den släpps ut på marknaden, avlämnas för att tas i bruk eller ställs ut till försäljning.

En teknisk anordning som inte uppfyller kraven i första stycket får visas på mässor, utställningar eller liknande om det tydligt anges att kraven inte är uppfyllda och att anordningen inte får släppas ut på

Den som tillverkar, importerar, överlåter eller upplåter en maskin, ett redskap, skyddsutrustning eller annan teknisk anordning *ska* se till att anordningen erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall, när den släpps ut på marknaden, avlämnas för att tas i bruk eller ställs ut till försäljning.

En teknisk anordning som inte uppfyller kraven i första stycket får visas på mässor, utställningar eller liknande om det tydligt anges att kraven inte är uppfyllda och att anordningen inte får släppas ut på

⁴ Senaste lydelse 2003:365.

⁵ Senaste lydelse 1992:1135.

marknaden eller avlämnas för att tas i bruk förrän den uppfyller kraven. Sätts anordningen i funktion *skall* tillräckliga säkerhetsåtgärder vidtas mot olycksfall.

Uppgifter om anordningen som är av betydelse för att förebygga ohälsa och olycksfall (produktinformation) *skall lämnas* vid avlämnandet genom tydlig märkning eller på annat sätt. Information av särskild betydelse för arbetsmiljön *skall* lämnas vid marknadsföring av anordningen.

marknaden eller avlämnas för att tas i bruk förrän den uppfyller kraven. Sätts anordningen i funktion *ska* tillräckliga säkerhetsåtgärder vidtas mot olycksfall.

Anvisningar för anordningens montering, installation, användning och skötsel samt övriga uppgifter om anordningen som är av betydelse för att förebygga ohälsa och olycksfall (produktinformation) ska medfölja vid avlämnandet genom tydlig märkning, *i form av handlingar* eller på annat sätt. Information av särskild betydelse för arbetsmiljön *ska* lämnas vid marknadsföring av anordningen.

4 kap.

1 §⁶

Regeringen eller, efter regeringens *bestämmande*, Arbetsmiljöverket får, i fråga om tekniska anordningar eller ämnen som kan *föranleda* ohälsa eller olycksfall, *föreskriva* om

1. villkor om tillverkning, användning samt märkning eller annan produktinformation,

2. provning eller kontroll av att föreskrivna krav eller villkor är uppfyllda.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får, i fråga om tekniska anordningar eller ämnen som kan *orsaka* ohälsa eller olycksfall, *meddela föreskrifter* om

1. villkor för tillverkning, användning samt märkning eller annan produktinformation,

2. provning eller kontroll av att föreskrivna krav eller villkor är uppfyllda, *och*

3. *förbud mot eller särskilda villkor för eller annan begränsning av utsläppande på marknaden.*

7 kap.

11 §⁷

Den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8–10 §§ *kan, om det finns särskild risk från arbetsmiljösynpunkt, åläggas* att lämna varningsinformation eller att återkalla en produkt. Innehållet i ett sådant åläggande *skall* motsvara vad som anges i 14–18 §§

Den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8–10 §§ *får* åläggas att lämna varningsinformation eller att återkalla en produkt. Innehållet i ett sådant åläggande *ska* motsvara vad som anges i 14–18 §§ produktsäkerhetslagen (2004:451). Vad som där sägs om tillverkare

⁶ Senaste lydelse 2000:764.

⁷ Senaste lydelse 2004:453.

produktsäkerhetslagen (2004:451). Vad som där sägs om tillverkare *skall* dock i stället avse den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8–10 §§.

Åläggandet *skall* förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

ska dock i stället avse den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8–10 §§.

Åläggandet *ska* förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Denna lag träder i kraft den 15 juni 2008 i fråga om 4 kap. 1 § och 7 kap. 11 § och i övrigt den 1 januari 2009.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete

Härigenom föreskrivs att 1, 8 och 15 §§ lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag är tillämplig på arbete som arbetstagare utför i arbetsgivarens hushåll. Lagen gäller dock inte om arbetstagaren är medlem av arbetsgivarens familj, utom i det fall arbetstagaren är personlig assistent enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

För arbetstagare som inte har fyllt 18 år gäller endast 11–14, 20 och 21 §§. *Arbetstagare under 18 år omfattas dessutom av arbetsmiljölagen (1977:1160), som innehåller föreskrifter om bl.a. minimiålder, arbetstid, skydd mot ohälsa m.m.*

Överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare som strider mot denna lag är inte bindande för arbetstagaren.

Arbetsgivare är skyldiga att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall i arbetet.

I arbetet skall arbetstagare iaktta tillbörlig försiktighet och i övrigt medverka till att förebygga ohälsa och olycksfall.

Föreslagen lydelse

1 §⁸

Denna lag är tillämplig på arbete som *en* arbetstagare utför i arbetsgivarens hushåll. Lagen gäller dock inte om arbetstagaren är medlem av arbetsgivarens familj, utom i det fall arbetstagaren är personlig assistent enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

För arbetstagare som inte har fyllt 18 år gäller endast 11–14, 20 och 21 §§.

En överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagaren som strider mot denna lag är inte bindande för arbetstagaren.

8 §⁹

Arbetsmiljölagen (1977:1160) gäller för arbete i arbetsgivarens hushåll.

⁸ Senaste lydelse 1995:1240.

⁹ Senaste lydelse 1995:1240. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

15 §¹⁰

Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över att 2–4, 6, 8 och 9 §§ följs. Därvid gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om tillsyn över att *arbetsmiljölagen* (1977:1160) följs. Undersökningar på arbetsställen får dock göras endast på begäran av en part eller om det annars finns särskild anledning.

Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över att 2–4, 6 och 9 §§ följs. Då gäller i tillämpliga delar *bestämmelserna* om tillsyn över att *arbetstidslagen* (1982:673) följs. Undersökningar på arbetsställen får dock göras endast på begäran av en part eller om det annars finns särskild anledning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

¹⁰ Senaste lydelse 2000:765.